

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 3968/22

לפני: כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט י' כשר

העותרים: 1. ראש עיריית כפר ת'לת'
2. מראעבה
3. עודה
4. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר

נגד

המשיב: המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרים: עו"ד תהילה מאיר

בשם המשיב: עו"ד מיטל בוכמן-שינדל; עו"ד אסתי אוחנה

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

1. עניינה של העתירה בבקשת העותרים, כי נורה על קביעת מועדים לפתיחת שער ראס א-טירה למעבר חקלאים, לצורך עיבוד אדמותיהם המצויות במרחב התפר.
2. שער ראס א-טירה, הוא שער חקלאי שנבנה בגדר ההפרדה, על מנת לאפשר לחקלאי הכפר ת'לת' לגשת למטעי הזיתים שלהם, המצויים במרחב התפר, בסמוך לישוב אלפי מנשה. מדי שנה, השער נפתח על-ידי המשיב – המפקד הצבאי לאיו"ש – למשך כמה ימים, בתקופת המסיק ובתקופת החריש, בהתאם לצורך. לטענת המשיב, הנתמכת בצילומים שצורפו לתגובתו, השער נתון, זה למעלה משנה (נכון לחודש יולי 2022), "להפרות סדר חוזרות, אשר כללו השחתה של הגדר וסביבתה וגניבה של השער עצמו", בנוסף להצתות מכוונות של תשתיות החשמל במקום. בעקבות זאת, מאז חודש ספטמבר 2021, הוצבו במקום חסימות בטון, המונעות מעבר רכוב, חלף השער שהושחת. בנוסף, במהלך

חודש מאי 2022, החליט המשיב להציב גדר תלתלית במקום, כדי למנוע "חדירה רגלית של גורמים עוינים". זאת, על רקע סדרת פיגועים שאירעו ברחבי ישראל ובאיו"ש, בין חודש מרץ 2022 לחודש מאי 2022, ובשל "השחתת הגדר באופן חוזר ונשנה, אירועי הפרות סדר שונים במקום, ומעבר שב"חים בשער, וקרבת השער והדרך הסמוכה לו לישוב אלפי מנשה".

3. ביום 7.4.2022, פנה העותר 4 – המוקד להגנת הפרט – למשיב, ב"בקשה דחופה" להסרת חסימות הבטון, על מנת לאפשר מעבר של חקלאים, לטובת ביצוע עבודות חקלאיות במקרקעיהם. בפניה צוין, כי היתה הסכמה בין הקישור הפלסטיני לבין המשיב, כי השער יפתח בתקופת החריש, מיום 27.3.2022 ועד יום 1.4.2022, אך עקב החסימות, נמנע מן החקלאים להיכנס לשטח ולבצע את העבודות הדרושות. ביום 8.6.2022, לאחר שנשלחו כמה תזכורות על-ידי העותר 4, התקבלה תשובת מפקד 'נציגות אייל' מטעם המשיב, שלפיה "לאחר שיח עם חטיבת אפרים הוחלט כי לא יוסרו החסימות. זאת בעקבות גניבות רבות היוצאות ונכנסות בדרך זו. להמשך בירור יש לפנות לחטיבת אפרים".

4. ביום 12.6.2022 הוגשה העתירה שלפנינו, ובה התבקש המשיב לבוא וליתן טעם מדוע לא יוסרו חסימות הבטון וגדר התיל שהוצבו חלף השער, המונעות את מעבר החקלאים לאדמותיהם, ומדוע לא יקבעו מועדים לפתיחת השער, "על מנת שהחקלאים המחזיקים בהיתרי כניסה למרחב התפר דרך שער זה יוכלו לגשת לאדמותיהם ולבצע את העבודות החקלאיות הנדרשות". בעתירה נטען, כי חסימת השער, ובהתאם, חסימת הגישה של החקלאים לאדמותיהם באופן מוחלט, "פוגעת באופן בלתי מידתי בזכויות היסוד של החקלאים במרחב התפר לקניין, לחופש העיסוק, ולחופש תנועה, ומהווה ענישה קולקטיבית". בתוך כך נטען, כי "במקום לחסום את [השער] ובכך לסגור כליל את מרחב התפר בפני [...] בעלי היתרי כניסה למרחב התפר שלא נחשדו בדבר ושזכאים על פי הדין לעבור בשעה זה, על המשיב לדאוג לשמירה על הגדר ועל השער ולאפשר את מעברם של הזכאים לכך". כמו כן נטען, כי האמצעי שננקט על-ידי המשיב להתמודדות עם הגניבות – חסימה מוחלטת של השער, "במקום אכיפת הדין הקיים, שמירה על הגדר ופיקוח על המעבר בה" – מביא לפגיעה "נרחבת, עודפת וחסרת אבחנה" בחקלאים, אשר נוכח עוצמתה, ובהינתן קיומו של אמצעי שפגיעתו פחותה – איננה מידתית. בנוסף טענו העותרים, כי הפגיעה בחקלאים המחזיקים בהיתר כניסה, שלא חטאו ולא פשעו, וכלל לא נחשדו בהשחתת השער או בגניבות האמורות, רק "בשל העובדה שהיו אחרים שכן גנבו", מהווה, הלכה למעשה, ענישה קולקטיבית.

5. בתגובתו המקדמית טען המשיב, כי דין העתירה להידחות, בהעדר עילה להתערבות שיפוטית. לדברי המשיב, "אין בשינוי סוג החסימה המוצבת במקום כדי לשנות

מן המדיניות הנהוגה בנוגע למעבר בשער לבעלי היתר לצורך עבודות חקלאיות". ואכן, הוא מודע לחובתו לאפשר כניסת חקלאים, לצורך עיבוד עונתי במרחב התפר, אך כלל לא חל שינוי במדיניות זו, ורק "באירוע נקודתי יחיד לא התאפשרה כניסה עקב הנסיבות הביטחוניות ששררו באותה עת". אמנם, כמפורט לעיל, נערכו שינויים טכניים במקום, מטעמים ענייניים, לאחר שנמצא כי קיימים "שיקולים כבדי משקל לשינוי סוג השער", אך הקושי הנובע מכך, לפתיחת הדרך למעבר החקלאים, הוא 'כאב הראש' של הצבא, אשר יפעל לפתיחת המעבר בתקופת העיבוד. על כן, לטענת המשיב, לא קמה כל עילה להתערבות שיפוטית, לא באשר לאופן החסימה (חסימת בטון ותלתלית, חלף שער 'רגיל'), ולא באשר למדיניות פתיחת המעבר. לכך הוסיף המשיב וציין, כי הוא "נערך לפתיחת השער בתקופה הקרובה", וכי יודיע על מועד הפתיחה עד יום 1.8.2022. בנוסף הבהיר המשיב, בהתייחס לתשובתו של מפקד 'נציגות אייל' מיום 8.6.2022, כי "המענה שניתן נשלח על ידי גורם שאינו מוסמך".

6. ביום 1.8.2022, נשלח לבאת-כוח העותרים מכתב מאת קצין יעוץ מדור אוכלוסין, שבו נמסר כי השער עתיד להיפתח בימים 9-11.8.2022, וכי "הצורך בפתיחת השער לימים נוספים ייבחן באותה עת". בהמשך לכך, ביום 4.8.2022 הגישו העותרים בקשה למחיקת העתירה, ולהחזר אגרה בהתאם לתקנות.

7. נוכח האמור בתגובתו המקדמית של המשיב, ובבקשת העותרים שבאה בעקבותיה, העתירה נמחקת בזאת, כמבוקש על-ידי העותרים. החזר אגרה בהתאם לתקנות.

ניתן להתרשם, בפרט נוכח סירובו הראשוני של מפקד נציגות אייל (אף שנטען כי ניתן שלא בסמכות), כי הגשת העתירה הביאה להבהרת מדיניות המשיב, כמפורט בתגובתו המקדמית. בנסיבות אלה, ישא המשיב בהוצאות העותרים, בסך של 2,500 ₪.

ניתן היום, י"ד באב התשפ"ב (11.8.2022).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט